

จินตภาพที่เกี่ยวกับธรรมชาติในกวีนิพนธ์ของอุษเชนี,
เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และไพโรรินทร์ ขาวงาม

นางสาวเบญจพร เนียรนาทสกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-0864-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

NATURE IMAGERY IN THE POETRY OF UJENI,
NAOWARAT PONGPAIBOON AND PAIWARIN KHAONGAM

Miss Benchaporn Neannartsakul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Thai
Department of Thai
Faculty of Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2001
ISBN 974-03-0864-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

จินตภาพที่เกี่ยวกับธรรมชาติในกวีนิพนธ์ของอุชเชนี,
เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และไพวรินทร์ ขาวงาม

โดย

นางสาวเบญจพร เนียรนาทสกุล

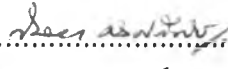
ภาควิชา

ภาษาไทย

อาจารย์ที่ปรึกษา

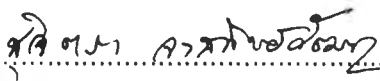
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกจิตรา จงสถิตย์วัฒนา

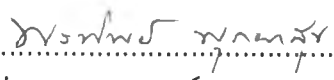
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

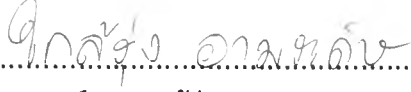
..... คณะบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทีย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชลดา เรืองรักขลิขิต)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกจิตรา จงสถิตย์วัฒนา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรทิพย์ พุกผาสุข)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ไกลรุ่ง อามระดิษ)

เบญจพร เนียรนาทสกุล : จินตภาพที่เกี่ยวกับธรรมชาติในกวีนิพนธ์ของอุชเชนี, เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และ ไพวรินทร์ ขาวงาม. (NATURE IMAGERY IN THE POETRY OF UJENI, NAOWARAT PONGPAIBOON AND PAIWARIN KHAONGAM) อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา, 306 หน้า. ISBN 974-03-0864-3.

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเนื้อหาและกลวิธีการสร้างจินตภาพที่เกี่ยวกับธรรมชาติในกวีนิพนธ์ของอุชเชนี เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และ ไพวรินทร์ ขาวงาม รวมถึงการสื่อความหมายของจินตภาพที่เกี่ยวกับธรรมชาติ ที่ช่วยให้เข้าใจสาระสำคัญของงาน

ผลการศึกษาพบว่าจินตภาพที่เกี่ยวกับธรรมชาติที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ของกวีทั้งสามเป็นจินตภาพที่เกิดจากการใช้พรรณนาโวหาร การใช้ภาพพจน์และสัญลักษณ์ เพื่อสื่อภาพที่ชัดเจน เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก เพื่อสื่อสาระสำคัญ และเพื่อสร้างความหมายที่ลึกซึ้ง กวีเลือกใช้กลวิธีต่างๆ ทั้งการใช้คำนามและนามวลีที่กล่าวถึงธรรมชาติโดยตรง การใช้คำกริยาแสดงอาการ การใช้คำกริยาแสดงสภาพ การใช้คำขยายบอกแสง สี เสียง กลิ่น และสัมผัส การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ และการใช้ภาพพจน์และสัญลักษณ์

ลักษณะการใช้ภาษาทั้งหมดนี้มุ่งสร้างจินตภาพที่สอดคล้องกับสาระสำคัญของเรื่อง มีสัมพันธ์ภาพ และเป็นเอกภาพเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ความเข้าใจความคิดและสาระสำคัญที่กวีต้องการนำเสนอ อันได้แก่ การสร้างความหวังและกำลังใจ ปลอบประโลมใจผู้ทุกข์ยาก การปลุกฝังอุดมคติที่ดีงามแก่ผู้คน การแสดงสภาพสังคม และปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การนำเสนอและอธิบายหลักปรัชญาและธรรมะในศาสนาให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจอย่างถูกต้องลึกซึ้ง

ภาควิชา ภาษาไทย
สาขาวิชา ภาษาไทย
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนิสิตเบญจพร.....เนียรนาทสกุล.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา*สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา*.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

4180146322 : MAJOR THAI

KEYWORD: NATURE IMAGERY / POETRY / UJENI / NAOWARAT PONGPAIBOON /
PAIWARIN KHAONGAM

BENCHAPORN NEANNARTSAKUL : NATURE IMAGERY IN THE POETRY OF
UJENI, NAOWARAT PONGPAIBOON AND PAIWARIN KHAONGAM.
THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. SUCHITRA CHONGSTITVATANA, Ph.D.
306 pp. ISBN 974-03-0864-3.

The thesis is a study of the content and literary techniques in nature imagery in the poetry of Ujeni, Naowarat Pongpaiboon and Paiwarin Khaongam as well as the significance of nature imagery in conveying the message of the works.

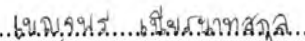
The study reveals that nature imagery in the poetry of these poets is created through the use of description, metaphor and symbols. The poets employ the use of nouns and noun phrases describing nature. They also employ action verbs and static verbs, colour words and perception words, onomatopoeia, metaphor and symbols.

All these literary techniques enhance the nature imagery, corresponding to the message of the works. The messages are mainly the giving of hope and consolation for the sufferers, the spreading of social ideals, the presentation of the social problems and the explanation of religious philosophy.

Department Thai

Field of study Thai

Academic Year 2001

Student's signature

Advisor's signature

Co-advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

๑

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้เป็นแรงบันดาลใจทำให้ผู้วิจัยรักวิทยานิพนธ์ ท่านสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ให้คำแนะนำอันมีค่า และตรวจแก้ไขเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตา กรุณา ความรัก และความห่วงใยที่อาจารย์มอบให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต ที่มอบความรัก ความเอาใจใส่ ดูแล และให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัยเสมอมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรทิพย์ พุกผาสุข และอาจารย์ ดร. ไกลรุ่ง อามระดิษ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และให้คำแนะนำวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ และผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทยที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และมอบความรักและความเมตตาปรานีแก่ผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอกราบรำลึกถึงพระคุณของคุณแม่และคุณพ่อ ผู้มอบความรัก ความห่วงใยอันหาที่สุดมิได้ให้แก่ลูกตลอดมา และสุดท้ายนี้ ขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกท่านที่คอยห่วงใยช่วยเหลือ ทั้งปลอบประโลมใจ และให้กำลังใจอยู่เสมอ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ข
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	6
วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	7
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
2 สารสำคัญในกวีนิพนธ์ของ อุชเชณี เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และ ไพโรรินทร์ ขาวงาม.....	9
2.1 สารสำคัญในกวีนิพนธ์ของ อุชเชณี.....	10
2.1.1 การสร้างความหวัง ใต่กำลังใจ และปลอบประโลมใจผู้ทุกข์ยากลำบาก.....	11
2.1.2 การนำเสนอปัญหาต่าง ๆ ในสังคม.....	14
2.1.3 การนำเสนอสังขรณ์ต่าง ๆ และความคิดเห็นส่วนตัวของกวี.....	22
2.2 สารสำคัญในกวีนิพนธ์ของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.....	34
2.2.1 ความรัก.....	35
2.2.2 การนำเสนอปัญหาต่าง ๆ ในสังคม.....	51
2.2.3 การนำเสนอหลักธรรมในพุทธศาสนา.....	62
2.3 สารสำคัญในกวีนิพนธ์ของ ไพโรรินทร์ ขาวงาม.....	66
2.3.1 การแสดงจุดมุ่งหมาย และอุดมคติของชีวิต.....	67
2.3.2 การนำเสนอสภาพสังคม และปัญหาต่าง ๆ ในสังคม.....	70
2.3.3 การนำเสนอหลักธรรมในพุทธศาสนา.....	78

3	ประเภทของจินตภาพที่เกี่ยวกับธรรมชาติในกวีนิพนธ์ของ อุชเชนี เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และไพวรินทร์ ขาวงาม	81
3.1	จินตภาพที่เกิดจากการพรรณนา	82
3.1.1	จินตภาพที่เกิดจากการพรรณนาในกวีนิพนธ์ของ อุชเชนี.....	82
3.1.2	จินตภาพที่เกิดจากการพรรณนาในกวีนิพนธ์ของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์....	88
3.1.3	จินตภาพที่เกิดจากการพรรณนาในกวีนิพนธ์ของ ไพวรินทร์ ขาวงาม.....	99
3.2	จินตภาพที่เกิดจากการใช้ภาพพจน์	104
3.2.1	จินตภาพที่เกิดจากการใช้ภาพพจน์ในกวีนิพนธ์ของ อุชเชนี.....	104
3.2.2	จินตภาพที่เกิดจากการใช้ภาพพจน์ในกวีนิพนธ์ของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.....	112
3.2.3	จินตภาพที่เกิดจากการใช้ภาพพจน์ในกวีนิพนธ์ของ ไพวรินทร์ ขาวงาม ...	128
3.3	จินตภาพที่เกิดจากการใช้สัญลักษณ์.....	138
3.3.1	จินตภาพที่เกิดจากการใช้สัญลักษณ์ในกวีนิพนธ์ของ อุชเชนี	139
3.3.2	จินตภาพที่เกิดจากการใช้สัญลักษณ์ในกวีนิพนธ์ของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.....	149
3.3.3	จินตภาพที่เกิดจากการใช้สัญลักษณ์ในกวีนิพนธ์ของ ไพวรินทร์ ขาวงาม ..	157
4	กลวิธีการสร้างจินตภาพที่เกี่ยวกับธรรมชาติในกวีนิพนธ์ของ อุชเชนี เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และไพวรินทร์ ขาวงาม	172
4.1	กลวิธีที่ใช้เพื่อสร้างภาพที่เด่นชัดยิ่งขึ้น.....	172
4.1.1	การใช้คำนามที่กล่าวถึงธรรมชาติโดยตรงและนามวลีพรรณนาธรรมชาติ ..	172
4.1.2	การใช้คำกริยาแสดงอาการ.....	179
4.1.3	การใช้คำกริยาแสดงสภาพ.....	182
4.1.4	การใช้คำขยายบอกแสง สี เสียง กลิ่น และสัมผัส	184
4.1.4.1	การใช้คำบอกแสง.....	185
4.1.4.2	การใช้คำบอกสี.....	189
4.1.4.3	การใช้คำบอกกลิ่น	191
4.1.4.4	การใช้คำบอกเสียง.....	193
4.1.4.5	การใช้คำบอกสัมผัส	196

4.1.5	การใช้ภาพพจน์เพื่อสร้างภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น	198
4.1.5.1	การใช้ภาพพจน์เพื่อขยายให้เห็นภาพของแสง สี	198
	- การใช้ภาพพจน์สัมผัสพจน์	198
	- การใช้ภาพพจน์อุปมา	200
	- การใช้ภาพพจน์อุปลักษณะ	201
4.1.5.2	การใช้ภาพพจน์เพื่อขยายให้เห็นภาพของรูปทรง ปริมาณ และลักษณะทางกายภาพ	202
	- การใช้ภาพพจน์อุปมา	202
	- การใช้ภาพพจน์อุปลักษณะ	204
4.1.5.3	การใช้ภาพพจน์เพื่อขยายให้เห็นภาพความงดงาม	205
	- การใช้ภาพพจน์อุปมา	205
	- การใช้ภาพพจน์บุคคลาธิษฐาน	207
4.2	กลวิธีที่ใช้เพื่อแสดงอารมณ์และสร้างบรรยากาศ	209
4.2.1	การใช้ภาพพจน์เพื่อแสดงอารมณ์และความรู้สึก	209
4.2.1.1	การใช้ภาพพจน์เพื่อแสดงความรู้สึกเหงา เศร้า โหยหาอาลัย และทุกข์ทรมันใหม่	210
	- การใช้ภาพพจน์อุปมา	210
	- การใช้ภาพพจน์อุปลักษณะ	213
	- การใช้ภาพพจน์บุคคลาธิษฐาน	215
4.2.1.2	การใช้ภาพพจน์เพื่อแสดงความรู้สึกสุขสดชื่น ร่าเริง แจ่มใส	217
	- การใช้ภาพพจน์อุปมา	218
	- การใช้ภาพพจน์บุคคลาธิษฐาน	220
	- การใช้ภาพพจน์อดีตพจน์	221
4.2.1.3	การใช้ภาพพจน์เพื่อแสดงความรู้สึกชื่นชม	223
	- การใช้ภาพพจน์อุปมา	223
	- การใช้ภาพพจน์อุปลักษณะ	226

4.2.1.4	การใช้ภาพพจน์เพื่อแสดงความรู้สึกสงบ สันติสุข	230
	- การใช้ภาพพจน์อุปมา	230
	- การใช้ภาพพจน์อุปมาธิฐาน	232
4.2.2	การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติเพื่อสร้างบรรยากาศ	234
4.3	กลวิธีที่ใช้เพื่อสื่อสารสำคัญของเรื่อง	240
4.3.1	การสร้างความหวัง ให้กำลังใจ และปลอบประโลมใจผู้ทุกข์ยาก	243
	- การใช้ธรรมชาติที่ให้ความสว่างพร่างพราย	243
	- การใช้ธรรมชาติที่มีดมัวหม่นหมองและปรากฏการณ์ธรรมชาติ ที่โหดร้าย	247
4.3.2	การปลูกฝังอุดมคติที่ดีงามและศรัทธาเชื่อมั่นในความดีงาม ความถูกต้อง ความรัก ความเมตตา ความสามัคคี และ ความเสียสละให้แก่ผู้อื่นในสังคม	250
	- การใช้ธรรมชาติที่ให้ความสว่างพร่างพราย ความอุดมสมบูรณ์ และ ความชุ่มชื้นฉ่ำเย็น	250
	- การใช้ต้นหญ้า ดอกหญ้า ใบไม้ ดอกไม้ และต้นไม้	256
4.3.3	การปลูกฝังความคิดเรื่องเสรีภาพและอิสรภาพของมนุษย์	260
	- การใช้ชนก	260
	- การใช้กระรอก	262
4.3.4	การนำเสนอปัญหาต่าง ๆ ในสังคม	263
	- การใช้ธรรมชาติที่มีดมัวหม่นหมองและปรากฏการณ์ธรรมชาติ ที่โหดร้าย	264
	- การใช้ต้นหญ้า ดอกหญ้า ใบไม้ และดอกไม้	266
	- การใช้ค้างคอกและกบ	268
4.3.5	การแสดงคุณค่า หน้าที่ และพันธกิจของกวีและกวีนิพนธ์ที่มีต่อสังคม	270
	- การใช้ธรรมชาติที่ให้แสงสว่างระยิบระยับ และให้ความชุ่มชื้นฉ่ำเย็น	271

บทที่	หน้า
4.3.6 การนำเสนอปรัชญาและหลักธรรมต่างๆทางศาสนา	273
- การใช้ต้นไม้ ใบไม้ และดอกไม้	274
- การใช้หมอก ควัน และกลางวัน กลางคืน	276
- การใช้สายธาร และสายน้ำ	277
5 การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงการใช้จินตภาพที่เกี่ยวกับธรรมชาติในกวีนิพนธ์ ของ อุชเชณี เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และไพโรจน์ทร์ ขาวงาม	281
6 บทสรุป	299
รายการอ้างอิง	303
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	306